

Projecte d'una formació d'infermeres de primera línia

El projecte que segueix fou objecte d'una relació favorable de la Commission de l'Armée del Senat, presentada al Ministeri de la Guerra, a França, el maig del 1940. La rapidesa dels esdeveniments posà tot intent d'aplicar-la fora de consideració.

L'acompanya una carta amb l'expressió de l'opinió, sobre el projecte, de Joë Bousquet, vell combatent de l'altra guerra i mutilat greu. Ferit a l'espina el 1918, i paraplègic de resultes de la ferida, no ha deixat de fer llit des de llavors. La seva experiència de la guerra és molt més a prop d'ell que dels qui després de 1918 van reprendre una vida normal; i més, la seva opinió és la d'un home madur. Cosa que fa preciosa la seva opinió.

Aquest projecte tracta de la constitució d'una formació especial d'infermeres de primera línia. Aquesta formació seria molt mòbil, i en principi s'hauria de trobar sempre, *per a una primera assistència en plena batalla*, als llocs més perillosos.

Es podria començar l'experiència amb un petit nucli de deu, o fins i tot no tantes; i tan aviat com es volgués, car la preparació necessària és gairebé nul·la. N'hi hauria prou amb coneixements elementals d'infermeria, car enmig del foc gairebé només es poden fer que cures, torniquets, i potser injeccions¹.

Les qualitats morals indispensables són de les que no s'adquireixen pas. L'eliminació de les aspirants que no les tinguessin fóra un problema fàcil de resoldre. Els horrors de la guerra són avui talment presents a la imaginació de tothom que podem considerar que una dona capaç d'oferir-se voluntàriament per a una funció semblant és molt probablement capaç de satisfer-les.

Aquest projecte pot semblar impracticable a primera vista, perquè és nou. Però una mica d'atenció permet de reconèixer que no tan sols és practicable ans molt fàcil d'executar; que en cas de fracàs els inconvenients són gairebé nuls; i que en cas de reeiximent els avantatges són verament considerables.

És fàcil d'executar, car per a un primer assaig n'hi ha prou amb un ben petit nucli de voluntàries. No hi caldria cap organització, pel fet que per començar fóra un nucli molt petit. Si la primera experiència sortís bé, aquest nucli primitiu creixeria a poc a poc i l'organització sorgiria a mesura que les dimensions de la formació ho exigissin. Fora d'això, per la naturalesa de la tasca, una tal formació no podria en cap cas esdevenir gaire nombrosa; però no cal pas, que ho sigui.

El fracàs de l'experiència només es podria produir per la incapacitat de les dones de la formació per a complir amb la seva tasca.

Només podem tenir por de dues coses. L'una, que el coratge d'aquestes dones fes falla sota el foc. L'altra, que la seva presència entre els soldats fos d'efectes perjudicials per als costums.

L'una i l'altra serien impossibles si les dones que es presentessin com a voluntàries fossin d'una qualitat que es correspongués amb la seva resolució. Mai els soldats no faltaran al respecte a la dona que fa prova de coratge davant el perill. L'única precaució a prendre fóra deixar aquestes dones en contacte amb els soldats només sota el foc, no pas en els moments de repòs.

Evidentment, una prou gran quantitat de coratge els fóra indispensable, a aquestes dones. Haurien d'oferir el sacrifici de la seva vida. Caldria que estiguessin disposades a ser sempre als llocs més durs, a córrer tant de perill, o més, que els soldats que en correguessin més, i això sense participar de l'esperit ofensiu, ans decantant-se, al contrari, pels ferits i els moribunds.

Però, si l'experiència reeixís, els avantatges del reeiximent foren proporcionals a aquesta dificultat.

Aquesta dificultat, però, és més aparent que no real, compte tingut del petit nombre de les voluntàries i sobretot de les del primer nucli, que, repetim, podria ser inferior a deu. És probable i gairebé segur que es podrien trobar fàcilment deu dones amb prou coratge.

Per a les que s'afegirien tot seguit al nucli primitiu, l'emulació fóra un estimulants molt fort.

Si durant el primer assaig es constataren, entre aquestes dones, mancances sota el foc o un comportament insuficient en les relacions amb els soldats, només quedaria que dissoldre la formació, retornar les dones a la reraguarda i renunciar a la idea.

En aquest cas, havent-se fet l'experiència a una escala mínima i sense publicitat, els inconvenients foren nuls, tret de les pèrdues que es poguessin haver produït.

Aquestes pèrdues, però, en nombre, a escala de la guerra serien ínfimes; es pot dir que negligibles. De fet, en una operació de guerra, la mort de dos o tres éssers humans és tinguda per un inconvenient gairebé nul.

De manera general, no hi ha raó per a mirar-se la vida d'una dona com a més preciosa que la vida d'un home, sobretot si, passada la primera juvenesa, no ha arribat a ser esposa o mare; amb més raó, doncs, si accepta el risc de mort. Fóra fàcil de descartar, per a un tal agrupament, les mares, les esposes, i les noies per sota de cert límit d'edat.

La qüestió de la resistència física és menys important que no sembla a primera vista, fins si la formació fos cridada a actuar sota climes més durs, car tenint en compte la naturalesa de la tasca fóra fàcil d'assegurar-li llargs i freqüents períodes de repòs. Aquestes dones no haurien pas de fer prova d'una endurança contínua, com és el cas dels soldats. Fóra fàcil de proporcionar el seu esforç a les seves possibilitats.

El caràcter motoritzat de la guerra moderna hi sembla a primera vista un obstacle; però, si hi pensem bé, les coses en són, ben al contrari, probablement facilitades.

Quan la infanteria fos enviada al front en camions, sembla clar que hi ha ben pocs inconvenients a preveure que un camió de cada tants tingués una plaça reservada a una dona. Això és un fusell de menys, certament, però la presència d'aquesta dona fóra d'una eficàcia material i moral que faria sens dubte considerar l'inconvenient com a negligible.

Es pot témer que, fins si l'experiència reeixís amb un petit nucli, no es pogués ampliar el reclutament per la dificultat de la tasca.

Però, fins si una tal formació no hagués d'arribar mai a ser de més d'unes quantes desenes de membres, cosa poc probable, els avantatges foren tanmateix molt considerables.

Igualment, si passat un determinat temps la mortalitat fos massa gran per a la continuació de l'experiència, els avantatges de l'experiència acomplerta subsistirien i superarien de lluny l'inconvenient de les pèrdues.

Així, doncs, les objeccions que a primera vista vénen a l'esperit davant del projecte es redueixen, després d'un examen atent, a ben poca cosa, diguem que a gairebé no res. Al contrari, els avantatges són més manifestos i es veuen més grans com més de prop els examinem. El primer, i el més evident, resideix en la tasca que aquestes dones haurien normalment d'acomplir.

Presentats als llocs de més gran perill, acompanyant els soldats sota el foc, cosa que els portalliteres, infermers i infermeres ordinaris no fan, salvarien moltes vides de soldats amb les seves atencions sumàries, però immediates, als que caurien.

El reconfort moral que aportarien a tots aquells de qui podrien ocupar-se fóra igualment inestimable. Consolarien agonies en recollir els darrers missatges dels moribunds per a les seves famílies; reduirien, amb la presència i les paraules seves, els sofriments del període d'espera, de vegades tan llarg i dolorós, entre el moment de la ferida i l'arribada dels portalliteres.

Si només hi hagués això, ja fóra una raó suficient per a constituir-la, aquesta formació de dones. Aquest sol avantatge ja és considerable, i no és contrabalançat per gairebé cap inconvenient. Però encara n'hi ha uns altres, d'avantatges lligats a l'execució d'aquest projecte, que potser són, des del punt de vista de la conducció general de la guerra, de primera importància.

Per a apreciar-los, cal recordar fins a quin punt els factors morals són essencials, en la guerra actual. Hi fan un paper molt més important que en la major part de les guerres passades. El fet que Hitler hagi estat el primer a comprendre-ho és una de les principals causes dels seus èxits.

Hitler mai no ha perdut de vista la necessitat essencial de colpir la imaginació de tothom; dels seus, dels soldats enemics i dels innumbrables espectadors del conflicte. Dels seus, empenyent-los sens parar endavant. Dels enemics, suscitant entre ells la més gran torbació possible. Dels espectadors, sorprenent-los i impressionant-los.

Uns dels seus millors instruments, a aquest efecte, són les formacions especials, com ara les S.S., els grups de paracaigudistes que van penetrar primer a Creta, i encara d'altres.

Aquestes formacions són formades per homes triats per a tasques especials, preparats no sols per a arriscar la vida, sinó per a morir. És això, l'essencial. Són animats d'una aspiració altra que la de la massa de l'exèrcit, una inspiració semblant a una fe, a un esperit religiós.

No és pas que l'hitlerisme mereixi el nom de religió. Però sens dubte n'és un succedani, de religió, i és una de les principals causes de la seva força.

Aquests homes són indiferents al sofriment i a la mort, tant de si mateixos com de la resta de la humanitat. La deu del seu heroisme és una extrema brutalitat. Les formacions que els agrupen responen perfectament a l'esperit del règim i als designis del seu cap.

No els podem pas copiar, aquests procediments de Hitler. Primerament, perquè lluitem amb un altre esperit i uns altres designis. Després, perquè, quan es tracta de colpir la imaginació, les còpies fallen. Tan sols la colpeix allò que és nou.

Però, si no podem ni hem de copiar els seus procediments, n'hem de tenir d'equivalents. És una necessitat potser vital.

Si els russos han aguantat fins ara més bé que els altres pobles davant els alemanys, una de les causes és potser que tenen procediments psicològics equivalents als de Hitler.

Tampoc no podem copiar els russos. Hem de fer aparèixer una cosa nova. La capacitat d'invenció és de per si un signe de vitalitat moral, capaç de sostenir les esperances dels pobles que compten amb nosaltres i fer minvar les dels enemics.

Difícilment es pot posar en dubte la utilitat de les formacions especials els membres de les quals hagin acceptat de morir. No sols se'ls poden confiar, a tals formacions, tasques per a què d'altres serien menys aptes, sinó que la seva sola existència és per a l'exèrcit un estimulant potent i una deu d'inspiració. Només cal, a aquest efecte, que l'esperit de sacrifici s'expressi amb actes i no pas amb paraules.

A l'època que vivim, la propaganda és un factor essencial de l'èxit. Ha estat la sort de Hitler. Els seus enemics no l'han pas negligida, tampoc.

Però així com pensem molt en la propaganda a la rereguarda, pensem menys en la propaganda al front. I és igual d'important. Ara, no comporta pas els mateixos

procediments. A la rereguarda, la propaganda es fa per mitjà de la paraula. Al front, les paraules s'han de reemplaçar per actes.

L'existència de formacions especials animades d'un esperit de sacrifici total és en tot moment una propaganda en acte. Tals formacions procedeixen necessàriament d'una inspiració religiosa, no pas en el sentit d'adhesió a una determinada Església, ans en un sentit molt més difícil de definir, i amb el qual, tanmateix, només s'hi adiu aquest mot. Hi ha circumstàncies en què una tal inspiració constitueix un factor de victòria més important que no els factors estrictament militars. Podem persuadir-nos-en estudiant el mecanisme de les victòries de Joana d'Arc, de Cromwell. Podria molt ben ser que ens trobéssim actualment en circumstàncies d'aquella mena. Els nostres enemics són empesos per una idolatria, per un succedani de fe religiosa. La nostra victòria té potser per condició la presència entre nosaltres d'una inspiració anàloga, però autèntica i pura. I no tal sols la presència d'una tal inspiració, sinó la seva expressió per mitjà de símbols apropiats. Una inspiració només és activa si s'expressa, i no pas amb paraules, sinó amb fets.

Les S.S. són una expressió perfecta de la inspiració hitleriana. Al front, si hem de creure uns informes aparentment imparcials, tenen l'heroisme de la brutalitat; i la duen fins al límit extrem que el coratge pot atènyer. No podem pas mostrar al món que som millors que els nostres enemics superant el seu grau de coratge, car no és pas possible, pel que fa a la quantitat. Però podem i hem de mostrar que tenim una qualitat de coratge diferent, més difícil i més rara. La seva és d'una espècie brutal i baixa; procedeix de la voluntat de poder i de destrucció. Com que les nostres finalitats són diferents de les seves, el nostre coratge procedeix també d'una inspiració diferent.

Cap símbol no pot expressar més bé la nostra inspiració que la formació femenina ací proposada. La simple persistència d'uns quants oficis d'humanitat al centre de la batalla, al punt culminant de la salvatgeria, fóra un desafiament esclatant a la salvatgeria que l'enemic ha triat i ens imposa. El desafiament fóra tant més colpidor com més aquests oficis d'humanitat fossin acomplerts per dones i embolcallats de tendresa maternal. De fet, aquestes dones foren només un grapat, i el nombre de soldats de què es podrien ocupar fóra proporcionalment petit; però l'eficàcia moral d'un símbol és independent de la quantitat.

Un coratge no escalfat per la voluntat de matar, que en el punt de més gran perill aguanta l'espectacle prolongat de ferides i agonies és certament d'una qualitat més rara que el dels fanatitzats joves S.S.

Un petit grup de dones exercint dia rere dia un coratge d'aquesta mena fóra un espectacle talment nou, talment significatiu i carregat d'una significació tan clara, que colpiria la imaginació més que no ho han fet fins ara els diversos procediments inventats per Hitler. Fins ara, només Hitler ha colpit la imaginació de les masses. Caldria, ara, colpir més fort que ell. Aquest cos femení constituiria sens dubte un dels procediments capaços d'aconseguir-ho.

Tot i que compost de dones no armades, als soldats enemics els faria impressió, en el sentit que la presència i l'actitud seves farien sentir de manera nova i inesperada fins on arriben, de la nostra banda, els recursos morals i la resolució.

L'existència d'aquest cos femení, al públic en general, li faria una impressió no pas més petita, tant en els països que prenen part a la lluita com en els que hi assisteixen. El seu abast simbòlic es copsaria pertot. Aquest cos d'infermeres d'una banda, i les S.S. de l'altra, per la seva oposició, farien un quadre preferible a tant se valdria quin eslògan.

Fóra la representació més esclatant possible de les dues direccions entre què la humanitat, avui, ha de triar.

Encara fóra més gran, sens dubte, la impressió que faria als nostres soldats.

Els soldats enemics tenen damunt seu, des del punt de vista purament militar, la superioritat d'haver estat arrencats de les seves famílies i preparats per a la guerra ara fa deu anys. No els desorienta pas el canvi d'atmosfera. Diguem que mai no han conegut cap altra atmosfera que la de la guerra. El valor d'una llar els és desconegut. No han respirat mai res més que la violència, la destrucció i la conquesta. Aquesta guerra, per dura que sigui, per a ells és no pas un esquinçament, ans una continuació i un compliment.

D'esquinçament, n'ha estat i n'és per als nois francesos, anglesos, americans, que han viscut sempre en una llar plàcida i desitgen simplement de tornar-hi després d'haver-ne assegurat la seguretat amb la victòria.

El país agressor comença sempre amb un avantatge moral considerable, per poc que l'agressió hagi estat preparada i premeditada. Els joves dels nostres països han estat arrencats per l'agressió alemanya de la seva vida de debò i transportats brutalment en una atmosfera que no és la seva, ans la dels enemics. Per defensar les seves llars, han de començar per abandonar-les i gairebé oblidar-les, a còpia de viure en llocs on no hi ha res que els les recordi. L'atmosfera del combat els impedeix de tenir present al pensament el mòbil del combat. De la banda de l'agressor, es produeix exactament l'invers. No és pas estrany, doncs, que de la banda de l'agressor hi hagi més empenta.

És per això que l'empenta de l'agressió només topa en general amb una empenta d'intensitat igual quan els qui es defensen es troben a casa, vora la llar, gairebé reduïts al desesper, de por de perdre-la.

No és possible ni desitjable de transformar els nostres soldats en joves embrutits de fanatisme, com els joves hitlerians. Però els podem fer créixer l'empenta al màxim fent que les llars que defensen els siguin intensament presents, tant com es pugui, al pensament.

Per a això, ¿què millor que fer-los acompanyar, fins sota el foc, fins en els moments de més gran brutalitat, per quelcom que sigui una evocació vivent de les llars que han hagut d'abandonar, i no pas entendridora, ans al contrari exaltant? En cap moment ja no tindrien la impressió depriment d'haver perdut el lligam entre ells i tot el que estimen.

Aquest cos femení fóra precisament aquesta evocació concreta i exaltant de les llars llunyes.

Els antics germànics, aquelles poblacions semi-nòmades que els exèrcits romans no pogueren mai subjugar, l'havien reconegut, el caràcter exaltant de la presència femenina en el més dur del combat. Tenien el costum de posar una noia jove, envoltada de l'elit dels guerrers joves, al davant de les seves línies.

En els nostres dies, els russos, diuen, també ells ho troben avantatjós, de deixar servir dones fins sota el foc.

Els membres d'aquest cos femení, en cas de necessitat, podrien fer serveis de tota mena, a part de tenir cura dels ferits. En els moments més crítics, quan els oficials i sots-oficials es trobessin superats pel munt de tasques a complir, esdevindrien auxiliars seus naturals per a totes les necessitats altres que el maneig de les armes, per a tot el que és enllaç, reunió, transmissió d'ordres. Admetent que la seva sang freda es mantingués intacta, el seu sexe, en aquells moments, en faria uns instruments de gran eficàcia.

Sens dubte, caldria haver-les triades amb cura. Unes dones perillèn sempre de ser una nosa, si no tenen una quantitat de resolució freda i viril que els impedeixi d'embolicar-se

en el que sigui en la circumstància que sigui. Aquesta resolució freda rarament va unida, en un mateix ésser humà, a la tendresa que exigeix el reconfort dels sofriments i les agonies. Però, tot i que això es doni rarament, no és pas introbable.

Una dona només pot concebre la voluntat de proposar-se per a la funció ací esbossada si té alhora aquesta tendresa i aquesta resolució freda, o si és poc equilibrada. Les que es trobessin en el darrer cas, però, serien fàcilment apartades, abans de fer presència sota el foc.

N'hi hauria prou, per a començar, amb una desena de dones verament capaces d'una tal tasca. Aquestes dones, certament, existeixen. Trobar-les és fàcil.

Em sembla impossible de concebre cap més manera de fer servir aquestes poques dones amb tanta d'eficàcia com en una formació com aquesta. I la nostra lluita és talment dura, és talment vital, que hem de fer servir tant com puguem cada ésser humà amb el màxim d'eficàcia.

Addenda. Heus ací un extracte del *Bulletin of the American College of Surgeons*, d'abril 1942:

“L'aplicació immediata de procediments profilàctics o terapèutics simples sovint pot impedir el *shock*, o superar el *shock* benigne, allà on l'ús de tots els mètodes actualment coneguts pot revelar-se inútil si el *shock* ha durat gaire temps.”

Segons la Creu Roja americana, el *shock*, l'*exposure* i l'hemorràgia, coses que només tenen remei amb cures immediates, causen de lluny la més gran proporció de morts en els combats.

La Creu Roja americana ha enllestit un sistema d'injeccions de plasma que es pot practicar *al camp de batalla* en els casos de *shock*, cremada i hemorràgia.

Notes:

1.- (de l'autora) Segons un descobriment recent del Dr. George Ungar, una injecció immediata de vitamina C, en casos mortals de *shock*, evita la mort amb tota seguretat; la demora d'una hora fa pujar la mortalitat a una proporció del 50%.

2.- (del traductor) Aquest projecte d'una formació d'infermeres de primera línia, Simone l'escriu a París el maig de 1940, i el reprèn a Marsella entre 1941 i 1942. A Marsella en distribueix unes quantes còpies.

El 27 de juliol de 1942, des de Nova York, en fa arribar una còpia a Maritain, i el 29 una altra a l'almirall anglès Leahy.

El 30 de juliol de 1942 n'envia una còpia a Maurice Schumann, juntament amb la carta rebuda de Joë Bousquet del 2 de maig.

A començaments d'octubre de 1942, en carta a Souvarine, esmenta que n'ha adreçat còpia al Women Auxiliary Army Corps canadenc, al Women Auxiliary Army Corps americà, a la Creu Roja americana, a l'ambaixada britànica, a la Fighting French Delegation i a tothom qui li era conegut directament o indirectament a Anglaterra, i que ningú no li ha respost, fora de Maurice Schumann.

3.- En el Women Auxiliary Army Corps americà, durant la guerra, hi van servir un total de 150.000 dones americanes.